

**Latvijas Studentu apvienības**

**Vadlīnijas**

**(2016-2021)**

APSTIPRINĀTS  
Latvijas Studentu apvienības  
2017. gada 25. marta Kongresā,  
protokola Nr. 2017/PP1

RĪGA  
2014

## Ievads

Studējošo pārstāvībai un viedokļa paušanai Latvijas akreditēto augstākās izglītības iestāžu studējošo pašpārvaldes veido Latvijas Studentu apvienību (LSA). LSA mērķis ir pārstāvēt Latvijas studentus un cīnīties par viņu kā nozīmīgas sabiedrības sociālās grupas tiesību un interešu ievērošanu nacionālā un starptautiskā mērogā.

LSA:

- sniedz atzinumus par studējošo interešu skarošo normatīvo aktu projektiem;
- izvirza studējošo pārstāvjus Augstākās izglītības padomē un citās institūcijās normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
- nodrošina Latvijas studējošo pašpārvalžu pārstāvību Latvijā un starptautiskā arēnā;
- savas kompetences ietvaros risina citus ar studējošo interešu pārstāvēšanu saistītus jautājumus.

LSA Vadlīnijas ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, kas skaidro LSA darbības virzienus. Vadlīnijas veidotas saskaņā ar LSA Statūtos norādīto organizācijas mērķi. Lai detalizētāk skaidrotu LSA Vadlīnijās norādītos darbības virzienus, pēc vadlīniju apstiprināšanas LSA Kongresā LSA Dome izstrādā Vadlīniju ieviešanas stratēģiju, kas nosaka sasniedzamos mērķus un indikatorus vadlīniju īstenošanai, un gada stratēģisko plānu, kas ir īsa termiņa plānošanas dokuments, kas norāda izpildāmos uzdevumus, kas iekļauti, balstoties uz ieviešanas stratēģiju.

LSA izvirza piecus darbības virzienus:

1. augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšana;
2. augstākās izglītības sociālā dimensija;
3. studentu pārstāvniecības efektīvas darbības veicināšana;
4. augstākās izglītības finansējums;
5. augstākās izglītības starptautiskā dimensija.

LSA vadlīnijās minētie darbības virzieni nav sarindoti prioritārā secībā, un tie ir uzskatāmi par vienlīdz svarīgiem organizācijas mērķa sasniegšanai.

## 1. Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšana

Studentu līdzdalība studiju kvalitātes novērtēšanā un uzlabošanā ir būtiska, jo studenti ir nozīmīga augstākās izglītības sistēmas daļa. Uzmanība jāpievērš ne tikai iekšējās kvalitātes nodrošināšanas mehānismiem, bet arī objektīvas ārējās kvalitātes vērtēšanas sistēmas ieviešanai.

**Studentcentrēta izglītība** - Studentcentrētas izglītības izmantošana praksē veicina sekmīgāku mācību materiāla apguvi, studenta kritiskās domāšanas attīstību un profesionālo izaugsmi, kas veicinātu nepieciešamo straujāku tautsaimniecības attīstību. Latvijā ir jāievieš studentcentrēta izglītība, mainot pastāvošo paradigmu augstākajā izglītībā.

**Mācībspēku nodrošinājums un kvalitāte** - Mācībspēkiem jābūt kvalificētiem un spējīgiem vadīt mācību procesu. Mācībspēkiem aktīvi jāpapildina un jāizmanto savas zināšanas mācību metožu, formu izmantošanā un jaunu tehnoloģiju pielietošanā mācību procesā, aptverot visu studējošo grupu vajadzības. AII ir jāveicina mācībspēku mobilitāte.

**Studiju materiāltehniskais nodrošinājums** - AII jānodrošina materiāltehniskie resursi, kas atbalsta un veicina mācību procesu un studiju rezultātu sasniegšanu. Šiem resursiem sevī jāietver ne tikai studiju infrastruktūra kā vienoti teritoriālie kompleksi, laboratorijas un to nodrošinājums, mācību auditoriju aprīkojums, nepieciešamie materiāli zinātniskajai darbībai un interaktīvās vides nodrošinājums, bet arī datubāzes, bibliotēkas, mācību materiāli, kas pieejami arī digitalizētā formā, un studiju kursu apguves iespēja kā klātienē, tā tiešsaistē.

**Studiju sasaiste ar darba tirgu** - Students jāiesaista darba tirgū jau studiju procesa ietvaros. Kā akadēmiskajās, tā profesionālajās studiju programmās jābūt daļām (studiju kursiem un praksēm), kas ļauj apgūt panākumiem darba tirgū nozīmīgas zināšanas, prasmes un kompetences. Darba devējiem jādod studentiem iespēja darboties ar tehnoloģijām, kas aktuālas nozarē. Darba devējiem jāiesaistās studiju programmu veidošanas un pilnveides procesā, kam jānotiek sasaistē ar konkrētās nozares un tautsaimniecības vajadzībām un attīstības tendencēm.

**Studiju sasaiste ar zinātņi** - Jānodrošina studentu iesaiste un tālāka virzība pētniecībā visos studiju līmeņos. Jānodrošina doktorantūras un pēc-doktorantūras pieejamība un atbilstošs atbalsta nodrošinājums pētniecības veikšanai. Jānodrošina zinātnes un darba devēju sasaiste resursu (finansējuma, datu un citu resursu) nodrošināšanai pētniecībā.

**Mūžizglītības un brīvprātīgā darba atzišana** - AII un darba devējiem jāsadarbojas, lai tiktu nodrošināta mūžizglītības un brīvprātīgā darba atzišana, veicinot to, ka tiek atzīta neformālā un darba pieredzes ceļā apgūtā izglītība. Brīvprātīgajam darbam jātiek atzītam, novērtējot brīvprātīgā darba laikā iegūtās zināšanas. To jānovērtē un jāatbalsta gan AII, gan darba devējiem.

**Iekšējās kvalitātes nodrošināšana** - Gan augstskolām, gan tajās studējošajiem ir jāsaprot, ka viņi ir galvenie atbildīgie par augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanu. AII ir jāizveido iekšējās kvalitātes nodrošināšanas struktūrvienības, kuru darbībā var iesaistīties arī studējošie. Iekšējās kvalitātes vērtēšanas rezultātiem ir jābūt publiski pieejamiem, kopā ar plānotajiem uzlabojumiem saistībā ar to. Studējošo viedoklis tiek ņemts vērā visos jautājumos, it īpaši programmu izveidē, slēgšanā un pilnveidē.

**Ārējās kvalitātes nodrošināšana** - Latvijā augstskolu akreditāciju, studiju virzienu akreditāciju un studiju programmu licencēšanu veic Latvijas nacionālā akreditācijas aģentūra, kas ir iekļauta Eiropas Kvalitātes nodrošināšanas reģistrā (EQAR). Studentam studiju virzienu akreditācijas vizītēs ir eksperta statuss un studenti ir līdzvērtīgi dalībnieki studiju programmu licencēšanas procesā.

**Datu ievākšana** - Augstākās izglītības iestādēm un valsts mēroga izglītības institūcijām ir jānodrošina augstākās izglītības kvalitāte, izmantojot datu ievākšanu un apstrādi, integrējot iegūtos rezultātus lēmumu pieņemšanas procesā, lai sasniegtu efektīvāko rezultātu.

**Akadēmiskā godīguma princips** - AII ir jāveicina akadēmiskā godīguma princips studentu un akadēmiskā personāla vidū, uzlabojot studiju procesa kvalitāti un mācīšanās rezultātu efektīvu sasniegšanu.

## 2. Augstākās izglītības sociālā dimensija

Lai studentiem būtu brīvi pieejama augstākā izglītība un iespēja iegūt jebkura līmeņa augstāko izglītību, nepieciešams nojaukt ekonomiskās barjeras, kas ietekmē ne tikai studentu skaitu, bet arī studiju kvalitāti. Latvijā nepieciešams izveidot tādu sociālā atbalsta sistēmu, kas sniedz iespēju iegūt augstāko izglītību ikvienam cilvēkam, neatkarīgi no ekonomiskā un sociālā stāvokļa, rases, tautības, dzimuma, reliģijas un politiskās pārliecības, veselības stāvokļa, dzīvesvietas situācijas, jo izglītība ir sabiedriska labums.

**Iekļaujoša vide** - Augstākajai izglītībai jābūt iekļaujošai un jānodrošina visu studējošo vajadzības, palielinot ikviena studējošā līdzdalības iespējas gan studiju procesā, gan ikdienas dzīvē, izslēdzot diskrimināciju. Augstākās izglītības iestādēs studējošajiem jānodrošina konsultanta pakalpojumi akadēmisko, sociālo un psiholoģisko problēmu gadījumos.

**Studiju materiāltehniskās bāzes nodrošinājums un studiju procesa pielāgotība studējošo individuālām vajadzībām** - Augstākās izglītības iestādēs jānodrošina vienlīdzīgs un pietiekams materiāltehniskais nodrošinājums visiem studējošajiem atbilstoši viņu vajadzībām, tostarp arī nodrošinot pielāgotu infrastruktūru un atbalsta personālu studējošajiem ar invaliditāti, un iespēju diferencēt studiju procesu atbilstoši katra vajadzībām. No valsts budžeta jānodrošina studējošajiem iespēja saņemt nepieciešamos materiālus un ierīces, sniedzot iespēju līdzdarboties studiju procesā.

**Stipendijas** - Valsts budžeta stipendiju sistēmai jāspēj nodrošināt nepieciešamos atbalsta mehānismus studējošajiem. Stipendiju piešķiršanas kārtībai ir jābūt viegli saprotamai. Stipendiju fonda un stipendiju finansiālais apmērs jāpalielina. Valsts budžeta stipendijām ir jābūt pieejamām katrā augstākās izglītības iestādē akreditētajā studiju virzienā. Stipendijas piešķir studiju programmas ietvaros, sadalot tās pa studiju programmas akadēmiskajiem gadiem.

**Studiju un studējošā kredīti ar valsts galvojumu** - Kreditēšanas sistēmai jāspēj nodrošināt finansiāls atbalsts studējošajiem. Jānodrošina, ka kredītu sistēma ir skaidri saprotama un caurredzama, kā arī, ņemot kredītu, tas ir ar valsts pilnīgu galvojumu, un to piedāvā vairākas kredītiestādes. Kredītu piešķiršanas kārtība ir jāpielāgo augstākās izglītības iestāžu studiju maksu pieprasījumam, kā arī studējošais jāinformē par kreditēšanas sistēmu visa procesa garumā. Kredītiem ir jābūt pieejamiem arī studējošajiem, kuri nav semestrī ieguvuši atbilstošo kredītpunktu skaitu attaisnojošu iemeslu dēļ. Pamatsummas un procentu atmaksu studējošajiem ir jāveic tikai tad, kad, absolvējot pēdējo secīgo studiju programmu, absolvents saņem atalgojumu vismaz vienas minimālās mēnešalgas apmērā. Ja kredīta ņēmējam piedzimst vai tas adoptē bērnu, kredīta apmēru dzēš 50 procentu apmērā no neatmaksātās summas par katru bērnu.

**Izdevumi par augstāko izglītību** - Ir jānodrošina plašāki studiju maksas atvieglojumi. Izdevumiem saistībā ar studiju procesu ir jābūt atmaksājamiem no iedzīvotāju ienākuma nodokļa. Ir jānodrošina, ka, lai līdzdarbotos studiju procesā studējošajam nav nepieciešams segt citas izmaksas, kā tikai studiju maksa.

**Augstākās izglītības iestāžu ēku infrastruktūra** - Augstākās izglītības iestādes ir pieejamas studējošajiem ar invaliditāti, ietverot sevī universālā dizaina principus un nodrošinot humānu un drošu vidi, kurā komfortabli jūtas ikviens studējošais. Tostarp ir jānodrošina norāžu un informatīvo materiālu pieejamība ne tikai valsts, bet arī Eiropas savienības populārākajās valodās, kā arī, auditorijām ir jābūt aprīkotām ar bezvadu internetu un kontaktlīdzdām visu studējošo datoriem.

**Dienesta viesnīcas** - Dienesta viesnīcu pieejamībai un to kvalitātei jābūt vienai no AII stratēģijas

prioritātēm, lai nodrošinātu dienesta viesnīcas, kas ir pieejamas ikvienam, ir modernas, piemērotas studējošajiem ar invaliditāti, ar atbilstošu higiēnu un ar diferencētu īres maksu atbilstoši studējošo sociālekonomiskam stāvoklim. Lai uzturētu dienesta viesnīcu kvalitāti, to renovācija ir jāatbalsta no valsts budžeta līdzekļiem un tajās ir jāīsteno regulāras pārbaudes atbilstoši higiēnas un normatīvo aktu prasībām.

### 3. Studentu pārstāvniecības efektīvas darbības veicināšana

**Studējošo pašpārvaldes kapacitāte** - Katrā AII jādabojas neatkarīgai, leģitīmi vēlētai studējošo pašpārvaldei, kam jāpārstāv studējošo akadēmiskās, sociālās, materiālās un kultūras intereses un aktīvi jāsaistās LSA darbībā. Studējošo īpatsvaram AII lēmēj institūcijās ir jābūt ne mazākam par 20 procentiem un ir veto tiesības augstskolas lēmēj institūcijās.

**Studentu kā vienlīdzīgu, neatkarīgu partneru atzīšanas veicināšana** - LSA jānodrošina, ka studenti tiek uztverti un atzīti kā vienlīdzīgi un neatkarīgi sociālie partneri lēmumos, kas ietekmē augstāko izglītību nacionālā un starptautiskā mērogā.

**Iekļaujoša studējošo pārstāvniecība** - AII pašpārvaldēm jāveicina ārvalstu studējošo iesaistīšanās studējošo pārstāvniecībā.

**Studentu pārstāvniecības atpazīstamības veicināšana** - Studentu vidū jāveicina LSA un studējošo pašpārvalžu atpazīstamība, lai tie būtu informēti, kur vērsties jautājumu, ieteikumu un problēmu gadījumā.

**Studējošo pašpārvalžu materiāltehniskais nodrošinājums** - Studējošo pašpārvaldēm ir jānodrošina finansējums 1/200 daļas apmērā no augstskolas budžeta un jānodrošina materiāltehniskās nepieciešamības, lai nodrošinātu iespējas studējošo pašpārvaldei veikt savas funkcijas.

**Latvijas Studentu apvienības materiāltehniskais nodrošinājums** - Lai nodrošinātu iespēju LSA pilnvērtīgi veikt savas funkcijas, jānodrošina tās darbības veikšanai finansējums no valsts budžeta, kas ik gadu ir ne mazāks par 200 minimālajām mēnešalgām.

#### 4. Augstākās izglītības finansēšana

2009. gadā augstākajai izglītībai tika samazināts finansējums, kura apmērs 2016. gadā nav būtiski palielinājies. Ierobežotais finansējuma apmērs ietekmē gan izglītības kvalitāti, gan pieejamību. Latvijas augstākās izglītības finansēšanas modelim ir jābūt valsts dotēti augstākajai izglītībai.

**Augstākās izglītības finansējums** - Jāpanāk, ka Latvijas augstākās izglītības finansējums, kā publiskais tā privātais, ir virs vidējā līmeņa starp Eiropas valstīm, lai nodrošinātu to, ka visiem studēt gribētājiem pieejama kvalitatīva, konkurētspējīga augstākā izglītība, kuras attīstība netiek limitēta nepietiekamu finansiālo līdzekļu dēļ.

**Publiskais finansējums** - Jānodrošina, ka publiskais finansējums garantē stabilitāti un ilgtspējīgu augstākās izglītības attīstību. Ir svarīgi, ka augstākās izglītības iestādēm ir pietiekami un ilgtspējīgi resursi, lai nodrošinātu kvalitatīvu studiju procesu un pētniecību un sasniegtu plašākus mērķus izglītībā, sociālajā, kultūras un ekonomikas izaugsmē.

**Augstskolu likuma 78. panta 7. daļas ievērošana** - Jāizveido grafiks Augstskolu likuma 78. panta 7.daļas "Ministru kabinets, iesniedzot Saeimai gadskārtējo valsts budžeta projektu, tajā paredz ikgadēju finansējuma pieaugumu studijām valsts dibinātās augstskolās ne mazāku par 0,25 procentiem no iekšzemes kopprodukta, līdz valsts piešķirtais finansējums studijām valsts dibinātās augstskolās sasniedz vismaz divus procentus no iekšzemes kopprodukta", ievērošanai

**Studiju vietas bāzes finansējums** - Bāzes finansējums jāsedz pilnā apmērā, balstoties uz reālajiem izmaksu ietekmējošajiem faktoriem, izmaksās jāiekļauj arī akreditācijas procesa nodrošināšana.

**Valsts budžeta vietas** - Valsts pasūtījumam budžeta vietām jābalstās uz izanalizētiem un pamatotiem datiem. Valsts dotētajām studiju vietām valsts mērogā jātiek nodrošinātām katrā no Ministru kabineta noteiktajiem studiju virzieniem. Visām zinātņu nozarēm Latvijā jātiek finansētām no valsts līdzekļiem. Vienādu studiju programmu īstenošanas gadījumā, valsts piešķirtā finansējums primārais kritērijs ir valsts tautsaimniecības un plānošanas reģionu prioritārās nozīmes. Vienādu studiju programmu gadījumā pamata kritērijs ir kvalitāte.

## 5. Augstākās izglītības starptautiskā dimensija

Arvien lielāku nozīmi augstākās izglītības procesu ietekmē ieņem starptautiskās institūcijas un vienošanās. LSA jāpievērš uzmanība to ieviešanai nacionālā mērogā, lai iniciatīvu ieviešana notiktu pēc iespējas efektīvāk. LSA jāturpina paust Latvijas studentu viedoklis starptautiskajā arēnā caur Eiropas Studentu apvienību un citiem sociālajiem partneriem.

**Integrācija** - Jāveicina ārvalstu studējošo integrācija Latvijas AII, nodrošinot multikulturālu un iekļaujošu studiju vidi, radot risinājumu valodas barjeras un diskriminācijas jautājumiem. Studiju maksām ārvalstu studējošajiem ir jābūt līdzvērtīgām tiem studentiem, kas apgūst programmu latviešu valodā, neskaitot papildus izmaksas, kas var rasties veidojot multikulturālu un iekļaujošu studiju vidi, kā arī papildus izmaksas, kas nepieciešamas studiju programmu nodrošināšanai Eiropas Savienības valodās.

**Internacionalizācija** - Latvijas AI ir jābūt internacionālai un jāspēj realizēt vienotas Eiropas augstākās izglītības telpas pamatprincipus. Jāveicina Boloņas procesa pilnīga ieviešana, tajā skaitā pilnīga pāreja uz Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēmu (ECTS). Jāveicina iepriekš iegūtās izglītības atzīšanas pieejamība, atzīšanai jābalstās uz iegūtajiem mācīšanās rezultātiem gan pilnu grādu, gan atsevišķu studiju daļu atzīšanā, t.sk. mobilitātes programmās iegūto mācīšanās rezultātu atzīšanā. Studiju mobilitātes iespējas ir jāpadara vienlīdz pieejamas visiem studentiem, neatkarīgi no to studiju nozares, ekonomiskā un veselības stāvokļa. Jāveicina visu Latvijas AII iespējas realizēt studiju programmas vai to daļas ES valodās. Jāveicina starptautisku studiju programmu izveide, t.sk. kopīgo un dubulto grādu studiju programmas. Jāatbalsta apstākļu radīšana, kas veicinātu ienākošo un izejošo mobilitātes rādītāju palielināšanu atbilstoši stratēģijas "Eiropa 2020" rādītājiem.

Prezidents

M.Belova